

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2024. október 24.*

„Előzetes döntéshozatal – Szellemi és ipari tulajdonjogok – Szerzői jog – 2001/29/EK irányelv – 2–4. cikk – Kizárólagos jogok – Olyan iparművészeti alkotások szerzői jogi védelme, amelyek származási országa nem valamelyik tagállam – Berni Egyezmény – A 2. cikk (7) bekezdése – Anyagi jogi viszonyossági kritérium – Az Európai Unió és a tagállamai közötti hatáskörmegosztás – Az anyagi jogi viszonyossági kritérium tagállamok általi alkalmazása – Az EUMSZ 351. cikk első bekezdése”

A C-227/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Hoge Raad der Nederlanden (legfelsőbb bíróság, Hollandia) a Bírósághoz 2023. április 11-én érkezett, 2023. március 31-i határozatával terjesztett elő

a **Kwantum Nederland BV**,

a **Kwantum België BV**

és

a **Vitra Collections AG**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: T. von Danwitz, a Bíróság elnökhelyettese, az első tanács elnökeként eljárva, A. Arabadjiev és I. Ziemele (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: C. Di Bella tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2024. március 20-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Kwantum Nederland BV és a Kwantum België BV képviselőiben C. Garnitsch, M. R. Rijks és M. van Gerwen advocaten,

* Az eljárás nyelve: holland.

- a Vitra Collections AG képviselőjében S. A. Klos, A. Ringnalda advocaten és M. A. Ritscher Rechtsanwalt,
- a holland kormány képviselőjében E. M. M. Besselink és M. K. Bulterman, meghatalmazotti minőségben,
- a belga kormány képviselőjében P. Cottin és A. Van Baelen, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: A. Strowel avocat,
- a francia kormány képviselőjében R. Bénard és E. Timmermans, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében M. Afonso, O. Glinicka, P.-J. Loewenthal és J. Samnadda, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. szeptember 5-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL 2008. L 314, 16. o.; HL 2014. L 10., 32. o.) 2–4. cikkének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17. cikke (2) bekezdésének és 52. cikke (1) bekezdésének az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló, 1886. szeptember 9-én Bernben aláírt egyezmény (1971. július 24-i párizsi szerződés, kihirdette: 1975. évi 4. tvr.) 1979. szeptember 28-án módosított változata (a továbbiakban: Berni Egyezmény) 2. cikkének (7) bekezdésével együttesen történő értelmezésére, továbbá az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a svájci jog szerinti Vitra Collections AG (a továbbiakban: Vitra), valamint a Hollandiában és Belgiumban lakberendezési cikket, többek között bútorokat forgalmazó áruházláncot üzemeltető Kwantum Nederland BV és Kwantum België BV (a továbbiakban együtt: Kwantum) között amiatt folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, hogy ez utóbbiak olyan széket forgalmaztak, amely a Vitra szerint őt megillető szerzői jogokat sért.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

A Berni Egyezmény

- 3 A Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdése kimondja:
„Az [ezen egyezménnyel létrehozott] Unióhoz tartozó országok törvényhozó szervei jogosultak az alkalmazott művészet termékeire, a műszaki rajzokra és az ipari mintákra vonatkozó törvények alkalmazási területeinek szabályozására, továbbá, hogy – az ezen [e]gyezmény 7. [c]ikke

(4) bekezdésében foglalt rendelkezések figyelembevételével – rendezzék e termékek, rajzok és minták védelmének előfeltételeit. Azon művek számára, amelyek a származási országban csupán mint rajzok és minták esnek védelem alá, az [ezen egyezményvel létrehozott] Unió másik országában is csak az ebben az országban a rajzok és minták számára fennálló különleges védelmet lehet igényelni; ha azonban ebben az országban ilyen különleges védelem nem létezik, ezeket a műveket mint művészeti műveket kell védeni.”

- 4 Ezen egyezmény 5. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az ezen [e]gyezmény által védett műveik tekintetében a szerzők – a mű származási országa kivételével – az [ezen egyezményvel létrehozott] Unió valamennyi országában azokat a jogokat élvezik, amelyeket a vonatkozó törvények a belföldieknek most vagy a jövőben biztosítanak, valamint azokat a jogokat is, amelyeket ez az [e]gyezmény külön megad.”

- 5 Az említett egyezmény 7. cikkének (8) bekezdése a következőképpen szól:

„A védelmi időt minden esetben annak az országnak a törvénye szabályozza, ahol a védelmet igénylik, ez azonban – kivéve ha ennek az országnak a törvényhozása másképpen nem rendelkezik – nem haladja meg a mű származási országában meghatározott védelmi időt.”

- 6 Ugyanezen egyezmény 14ter. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„A fenti bekezdésben említett védelem az [ezen egyezményvel létrehozott] Unióhoz tartozó valamennyi országban csak akkor követelhető, ha a szerző hazai törvénye ilyen védelemnek teret enged, és csak annyiban, amennyiben annak az országnak a törvénye, ahol a védelmet igénylik, ezt lehetővé teszi.”

- 7 A Berni Egyezmény 19. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen [e]gyezmény rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy igényelni lehessen az [ezen egyezményvel létrehozott] Unióhoz tartozó valamelyik ország által törvénybe iktatott kedvezőbb rendelkezés alkalmazását.”

A TRIPS-megállapodás

- 8 A Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó egyezmény 1 C. mellékletét képező, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodásnak (a továbbiakban: TRIPS-megállapodás), amely 1994. április 15-én Marrakeshben került aláírásra, és a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal (HL 1994. L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.) került jóváhagyásra, „Nemzeti elbánás” című 3. cikke az alábbiakat mondja ki.

„1. Mindegyik tag a többi tag állampolgárai számára a saját állampolgárainak nyújtottnál nem kevésbé előnyös elbánást köteles nyújtani a szellemi tulajdon oltalmával kapcsolatban, azoktól a kivételektől függően, amelyekről a Párizsi Egyezmény (1967), a Berni Egyezmény (1971), a Római Egyezmény és az integrált áramkörök szellemi tulajdonáról szóló egyezmény rendelkezik. Az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek tekintetében e kötelezettség csak az e megállapodásban megállapított jogokra vonatkozik. Bármely tagnak, amely élni kíván a Berni Egyezmény 6. cikke és a Római Egyezmény 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti lehetőséggel, a TRIPS Tanácsot az ott előírt módon értesítenie kell.

2. A tagok az (1) bekezdésben megengedett kivételekkel a bírósági és államigazgatási eljárásokban – beleértve a levelezési cím megjelölését vagy valamely tag joghatósága alá eső területen képviselő megbízását – csak annyiban élhetnek, amennyiben ezek a kivételek a jelen Megállapodás rendelkezéseivel összhangban álló jogszabályok és rendeletek értelmében szükségesek, és amennyiben az ilyen gyakorlatot nem úgy folytatják, hogy az alkalmas legyen a kereskedelem rejtett korlátozására.”

- 9 A TRIPS-megállapodásnak „A Berni Egyezményrel való kapcsolat” című 9. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A tagok betartják a Berni Egyezmény (1971) 1–21. cikkeiben, valamint a Függelékében foglaltakat. A tagoknak mindazonáltal e Megállapodás alapján nincsenek olyan jogaik és kötelezettségeik mint amelyeket rájuk a Berni Egyezmény 6. bis cikke vagy az abból levezetett jogok ruháznak.”

A WCT

- 10 A Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO), 1996. december 20-án Genfben elfogadott Szerzői Jogi Szerződését (a továbbiakban: WCT) az Európai Közösség nevében a 2000. március 16-i 2000/278/EK tanácsi határozat (HL 2000. L 89., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 11., 33. kötet, 208. o.) hagyta jóvá.

- 11 A WCT-nek „A Berni Egyezményhez fűződő viszony” című 1. cikke a (4) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A Szerződő Felek betartják a Berni Egyezmény 1–21. cikkeiben és Függelékében foglalt rendelkezéseket.”

Az uniós jog

A 2001/29 irányelv

- 12 A 2001/29 irányelv (6), (9) és (15) preambulumbekkezdése a következőket mondja ki:

„(6) Közösségi szintű harmonizáció hiányában a tagállami jogalkotási kezdeményezések, amelyek a műszaki kihívásokra válaszul már számos tagállamban megindultak, a védelem szintje tekintetében jelentős különbségekhez, és ezáltal a szerzői jogi tartalmú, vagy ezen alapuló szolgáltatások és termékek szabad mozgásának akadályozásához, végső soron pedig a belső piac széttagozódásához és a jogszabályok inkohérenciájához vezethetnek. [...]

[...]

(9) A szerzői jog és szomszédos jogok harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia, tekintve hogy ezek a jogok elengedhetetlenek a szellemi alkotáshoz. Az általuk nyújtott védelem hozzájárul az alkotó tevékenység fenntartásához és fejlődéséhez a szerzők, az előadóművészek, az előállítók és a fogyasztók, valamint a kultúra, az ipar és a nagyközönség érdekében. A szellemi tulajdon ennek megfelelően a tulajdon részeként nyert elismerést.

[...]

- (15) A [WIPO] szervezésében 1996 decemberében tartott diplomáciai konferencia eredményeképpen két új szerződést fogadtak el, a [WCT-t], illetve [a Genfben, 1996. december 20-án elfogadott, és az Európai Közösség nevében a 200/278 határozattal jóváhagyott,] a WIPO előadásokról és hangfelvételekről szóló szerződését, amelyek a szerzők, illetve az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók jogainak védelmével foglalkoznak. [...] Ez az irányelv egyben számos ilyen nemzetközi kötelezettség végrehajtását is szolgálja.”
- 13 A 2001/29 irányelvnek a „Hatály” című 1. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:
- „Ezen irányelv tárgya a szerzői jog és a szomszédos jogok védelme a belső piac keretében, különös tekintettel az információs társadalomra.”
- 14 Ezen irányelvnek „A többszörözési jog” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:
- „A tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:
- a) a szerzők számára műveik tekintetében;
- [...]”
- 15 Az említett irányelvnek „A művek nyilvánossághoz közvetítésének, valamint a védelem alatt álló egyéb teljesítmények nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételének joga” című 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:
- „A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.”
- 16 Ugyanezen irányelvnek „A terjesztési jog” című 4. cikke az (1) bekezdésében kimondja:
- „A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik eredeti vagy többszörözött példányai adásvétellel vagy más módon megvalósuló nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve ennek megtiltására.”
- 17 A 2001/29 irányelv 5. cikke felsorolja azokat az eseteket, amikor a tagállamok ezen irányelv 2–4. cikkében biztosított kizárólagos jogok vonatkozásában kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg.
- 18 Ezen irányelvnek az „Időbeli hatály” című 10. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:
- „Ezen irányelv rendelkezéseit alkalmazni kell mindazon – ebben az irányelvben említett – művek vagy más teljesítmények tekintetében, amelyek 2002. december 22-én a tagállamok szerzői jogi és szomszédos jogi jogszabályai alapján védelemben részesülnek, illetve amelyek az ezen irányelvben vagy az 1. cikk (2) bekezdésében foglalt védelmi feltételeknek megfelelnek.”

A 2001/84/EK irányelv

- 19 Az eredeti műalkotás szerzőjét megillető követő jogról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/84/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 272., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 240. o.) 7. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy azon szerzőket, akik harmadik országok állampolgárai, illetve – a 8. cikk (2) bekezdésére is figyelemmel – az ő jogutódaikat csak akkor illeti meg a követő jog ezen irányelv és az érintett tagállam jogszabályainak megfelelően, ha a szerző, illetve jogutódja állampolgársága szerinti ország jogszabályai biztosítják a követő jogot az illető országban a tagállamokból származó szerzők és jogutódaik számára.”

A 2006/116/EK irányelv

- 20 A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló, 2006. december 12-i 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2006. L 372., 12. o.) a „Védelem harmadik országok vonatkozásában” című 7. cikke (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Azon művek esetében, amelyeknek a Berni Egyezmény értelmében vett származási országa harmadik ország, és amelyeknek szerzője nem közösségi állampolgár, a tagállamban biztosított védelmi idő legkésőbb a származási ország védelmi idejének megszűnésekor megszűnik, anélkül hogy ez az idő az 1. cikkben meghatározott időt meghaladná.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 21 A Vitra „design” bútorokat, többek között az időközben elhunyt amerikai állampolgár Charles és Ray Eames házaspár által tervezett székeket gyárt, és az e székeken fennálló szellemi tulajdon-jogok jogosultja.
- 22 A Vitra által gyártott székek egyike a *Dining Sidechair Wood* (a továbbiakban: DSW-szék), amelyet e házaspár a New York-i (Egyesült Államok) *Museum of Modern Art* által 1948-ban kiírt bútortervezési pályázat keretében tervezett, és amely 1950-től e múzeumban van kiállítva.
- 23 A Kwantum Hollandiában és Belgiumban lakberendezési cikket, köztük beltéri bútorokat forgalmazó üzletláncot üzemeltet.
- 24 2014-ben a Vitra észlelte, hogy a Kwantum „Paris szék” elnevezésű széket forgalmaz, amely a Vitra szerint sérti a DSW-széken fennálló szerzői jogait.
- 25 A Vitra keresete alapján eljáró rechtbank Den Haag (hágai bíróság, Hollandia) megállapította, hogy a Kwantum nem sértette meg a Vitra szerzői jogait Hollandiában és Belgiumban, és nem járt el jogellenesen a Paris szék forgalmazásával. Tehát elutasította a Vitra kérelmeit, és többségében helyt adott a Kwantum kérelmeinek.
- 26 Ezt az ítéletet a Gerechtshof Den Haag (hágai fellebbviteli bíróság, Hollandia) hatályon kívül helyezte, és megállapította, hogy a Paris szék forgalmazásával a Kwantum megsértette a Vitra DSW széken fennálló szerzői jogait Hollandiában és Belgiumban.

- 27 A fellebbezés tárgyában eljáró Hoge Raad der Nederlanden (legfelsőbb bíróság, Hollandia), amely a kérdést előterjesztő bíróság, úgy véli, hogy a jogvita a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdése második mondatának alkalmazhatóságára és hatályára vonatkozik, amely rendelkezés a származási országban csupán formatervezésiminta-oltalomban részesülő művek tekintetében többek között azt írja elő, hogy az ezen egyezményvel létrehozott Unió másik országában is csak az ebben az országban a formatervezési minták számára biztosított különleges védelmet lehet igényelni, és így anyagi viszonyossági kritériumot ír elő.
- 28 E tekintetben e bíróság először is megjegyzi, hogy bár az Európai Unió nem tagja a Berni Egyezménynek, nemzetközi szerződésekben kötelezettséget vállalt arra, hogy megfeleljen az egyezmény 1–21. cikkének. Ezenkívül az uniós jogszabályok nem tartalmazzák az ezen egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában említett anyagi viszonyossági kritériumra vonatkozó rendelkezést, így felmerül a kérdés, hogy a tagállamok meghatározhatják-e maguk, hogy e kritériumot alkalmazzák-e vagy mellőzik-e egy olyan mű esetében, amelynek a származási országa harmadik ország és amelynek szerzője harmadik ország állampolgára.
- 29 Másodszor a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az iparművészeti alkotásokon fennálló szerzői jog a Charta 17. cikkének (2) bekezdésében biztosított szellemi tulajdon védelméhez való jog szerves részét képezi. Megítélése szerint a 2020. szeptember 8-i Recorded Artists Actors Performers ítélet (C-265/19, EU:C:2020:677), amelyben a Bíróság a WIPO előadásokról és hangfelvételekről szóló szerződésének egyik rendelkezését értelmezte, amely szerződésnek az Unió részese, felveti azt a kérdést, hogy az uniós jog, különösen a Charta 52. cikkének (1) bekezdése az iparművészeti alkotásokon fennálló szerzői jogi védelemnek a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi viszonyossági kritérium alapján történő korlátozásához megköveteli-e, hogy e korlátozást törvény – vagyis világos és pontos norma – írja elő. E tekintetben az vezethető le ebből az ítéletből, hogy kizárólag az uniós jogalkotó, és nem a nemzeti jogalkotók feladata annak meghatározása, hogy az Unióban valamely iparművészeti alkotáson fennálló szerzői jogot korlátozhatja-e a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének olyan iparművészeti alkotásra való alkalmazása, amely olyan harmadik országból származik és amelynek szerzője nem uniós tagállam állampolgára, és ha igen, kizárólag az uniós jogalkotó feladata e korlátozás világos és pontos meghatározása is. Márpedig az uniós jog jelenlegi állapotában az uniós jogalkotó nem írt elő ilyen korlátozást.
- 30 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság előtt a Kwantum arra hivatkozott, hogy a Berni Uniók Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában szereplő anyagi jogi viszonyossági kritérium az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének hatálya alá tartozik. Márpedig meg kell határozni, hogy e rendelkezés mennyiben befolyásolhatja e 2. cikk (7) bekezdése második mondatának a Belga Királysággal szembeni igények tekintetében történő alkalmazását.
- 31 E körülmények között a Hoge Raad der Nederlanden (holland legfelsőbb bíróság, Hollandia) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik-e az alapügyben szóban forgó helyzet?

Az e kérdésre adandó igenlő válasz esetén a következő kérdések is felmerülnek:

- 2) Az a körülmény, hogy a szellemi tulajdonnak a Charta 17. cikkének (2) bekezdésében biztosított védelme kiterjed az iparművészeti alkotásokhoz fűződő szerzői jogokra, ahhoz vezet-e, hogy az uniós jog, különösen a Charta 52. cikkének (1) bekezdése ahhoz a feltételhez köti az iparművészeti alkotásokhoz fűződő (a [2001/29] irányelv értelmében vett) szerzői jogok gyakorlásának a Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdése szerinti anyagi jogi viszonyossági vizsgálat alkalmazása révén történő korlátozását, hogy e korlátozásra törvény által kerüljön sor?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a [2001/29] irányelv 2., 3. és 4. cikkét, valamint a Charta 17. cikkének (2) bekezdését és 52. cikkének (1) bekezdését a Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdésére tekintettel, hogy kizárólag az uniós jogalkotó (és nem a nemzeti jogalkotók) feladata annak meghatározása, hogy korlátozható-e a ([2001/29] irányelv értelmében vett) szerzői jogok gyakorlása az Európai Unióban a Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdése szerinti anyagi jogi viszonyossági vizsgálat alkalmazása révén az olyan iparművészeti alkotás esetében, amelynek valamely harmadik ország a Berni Egyezmény értelmében vett származási országa, és amelynek szerzője nem állampolgára valamely uniós tagállamnak, és ha igen, e jogalkotó feladata e korlátozás világos és pontos meghatározása [...]?
- 4) Úgy kell-e értelmezni a [2001/29] irányelv 2., 3. és 4. cikkét a Charta 17. cikkének (2) bekezdésével és 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, hogy mindaddig, amíg az uniós jogalkotó nem írja elő az iparművészeti alkotásokhoz fűződő (a [2001/29] irányelv értelmében vett) szerzői jogok gyakorlásának a Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdése szerinti anyagi jogi viszonyossági vizsgálat alkalmazása révén történő korlátozását, addig [a] tagállamok nem alkalmazhatják ezt a vizsgálatot az olyan iparművészeti alkotás esetében, amelynek valamely harmadik ország a Berni Egyezmény értelmében vett származási országa, és amelynek szerzője nem állampolgára valamely tagállamnak?
- 5) Az alapügyben szóban forgó körülmények között és a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdése (elődje) elfogadásának időpontjára tekintettel teljesülnek-e Belgium esetében az EUMSZ 351. cikk első bekezdésében foglalt feltételek, és így Belgium szabadon alkalmazhatja-e a Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdése szerinti anyagi jogi viszonyossági vizsgálatot, mégpedig tekintettel arra a körülményre, hogy a jelen esetben a származási ország 1989. május 1-jén csatlakozott a Berni Egyezményhez?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

- 32 A Kwantum arra hivatkozik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtette ki, hogy az „alapügyben szóban forgó helyzet” – amely kifejezést első kérdésében anélkül használ, hogy azt meghatározná – mennyiben tartozik az uniós jog tárgyi hatálya alá, és nincs szükség az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre ahhoz, hogy e bíróság az alapügyben döntést hozhasson, így az általa előterjesztett kérdések hipotetikusak.

- 33 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén a Bíróság az uniós jog értelmezéséhez támpontokat nyújt a nemzeti bíróságnak, amelyek szükségesek az utóbbi által eldöntendő jogvita megoldásához (2023. április 27-i Castorama Polska és Knor ítélet, C-628/21, EU:C:2023:342, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 34 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ezen eljárás keretében kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és hogy a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni. Ennélfogva az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell. Ennek megfelelően a Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság által előterjesztett kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2023. április 27-i Castorama Polska és Knor ítélet, C-628/21, EU:C:2023:342, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 35 Szintén az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az uniós jognak a nemzeti bíróság számára hasznos értelmezése megköveteli, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa feltett kérdések ténybeli és jogszabályi háttérét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyekeken e kérdések alapulnak. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatnak ezenkívül pontosan meg kell jelölnie azon okokat, amelyek arra indították a nemzeti bíróságot, hogy felvesse az uniós jog értelmezésének kérdését, és amelyek alapján szükségesnek tartotta előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztetni a kérdését (2023. április 27-i Castorama Polska és Knor ítélet, C-628/21, EU:C:2023:342, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 36 A jelen ügyben a jelen ítélet 28–30. pontjában szereplő megfontolásokból kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság világosan ismertette az alapeljárás jogi és ténybeli háttérét, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés ugyanis kifejezetten annak meghatározására irányul, hogy az az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik-e. Ezenkívül ugyanezen pontokból kitűnik, hogy e bíróság a jogilag megkövetelt módon ismertette annak okait, amelyek miatt felvetette egyes olyan rendelkezések értelmezésének kérdését, amelyeket szükségesnek tart ahhoz, hogy döntését meghozhassa, ezért nem lehet úgy tekinteni, hogy a kért értelmezés nem áll összefüggésben az alapeljárás tárgyával, vagy a felvetett probléma hipotetikus. E körülmények között a jelen ítélet 34. pontjában felidézett relevancia vélelme nem kérdőjelezhető meg.
- 37 Másodszor, a Kwantum és a holland kormány írásbeli észrevételeiben arra hivatkozott, hogy az előterjesztő bíróság által az alapeljárásban eldöntendő kérdések kizárólag a Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdésére és 5. cikkének (1) bekezdésére vonatkoznak, így az uniós jog egyetlen rendelkezését sem kell a Bíróságnak értelmeznie.
- 38 Nem fogadható el az ilyen, a lényegében az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseknek az alapeljárás eldöntése szempontjából való szükségességére vonatkozó érv. Ugyanis, amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, az előterjesztő bíróság arra vár választ a Bíróságtól, hogy ellentétes-e az uniós joggal, különösen a Charta releváns rendelkezéseivel együttesen értelmezett 2001/29 irányelvvel, valamint az EUMSZ 351. cikkel, ha a nemzeti bíróság az alapeljárásban a Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdését alkalmazza.

- 39 Márpedig ez a kérdés az előterjesztett kérdések érdemét érinti.
- 40 Ezenkívül, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság helyesen rámutatott, még ha az Unió nem is részese a Berni Egyezménynek, tiszteletben kell tartania ezen egyezmény 1–21. cikkét, egyrészt a WCT 1. cikkének (4) bekezdése alapján, amelynek részes fele, másrészt pedig a TRIPS-megállapodás 9. cikke alapján (2018. november 13-i Levola Hengelo ítélet, C-310/17, EU:C:2018:899, 38. pont; 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), másrészt pedig a TRIPS-megállapodás 9. cikke értelmében, és így módon ez az egyezmény közvetett hatásokat vált ki az Unión belül (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i SCF-ítélet, C-135/10, EU:C:2012:140, 50. pont; 2020. november 18-i Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación ítélet, C-147/19, EU:C:2020:935, 36. pont), és a Bíróságnak adott esetben értelmeznie kell annak rendelkezéseit (lásd ebben az értelemben: 2009. július 16-i Infopaq International ítélet, C-5/08, EU:C:2009:465, 34. pont; 2017. március 16-i AKM-ítélet, C-138/16, EU:C:2017:218, 21. és 44. pont; 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 42. pont).
- 41 Ezért az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatók.

Az ügy érdeméről

Az első kérdésről

- 42 Első kérdésével az előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy az alapügyben szóban forgó helyzet az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik-e.
- 43 A jelen ügyben nem vitatott, hogy az alapeljárásban a Vitra a holland bíróságok előtt indított keresetet, amellyel e társaság a DSW-szék szerzői jogi védelmét kéri Hollandiában és Belgiumban, amelyet amerikai állampolgárok terveztek, és amely e harmadik országból származik, továbbá amelynek utánpótlását a Kwantum forgalmazza.
- 44 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy – amint az a 2001/29 irányelv 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik – ezen irányelv tárgya a szerzői jog és a szomszédos jogok védelme a belső piac keretében.
- 45 Amint arra a főtanácsnok indítványának 31. és 33. pontjában lényegében rámutatott, az említett irányelv hatályát nem a mű származási országának vagy szerzőjének állampolgársága alapján, hanem a belső piacra való hivatkozással határozták meg, amely megfelel a Szerződések EUSZ 52. cikkben kimondott területi hatályának. Az EUMSZ 355. cikkre is figyelemmel e hatály a tagállamok területeire terjed ki (lásd ebben az értelemben: 2020. szeptember 8-i Recorded Artists Actors Performers ítélet, C-265/19, EU:C:2020:677, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 46 Ezenkívül a 2001/29 irányelv 10. cikke (1) bekezdésének megfelelően ezen irányelv rendelkezéseit, amelyek az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásait harmonizálják, alkalmazni kell mindazon – ebben az irányelvben említett – művek vagy más teljesítmények tekintetében, amelyek az irányelv átültetésére előírt időpontban az abban foglalt védelmi feltételeknek megfelelnek. Ebből következik, hogy ezen irányelv alkalmazható az alapeljárásban.

- 47 Közelebbről, a Bíróság már kimondta, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja és 3. cikkének (1) bekezdése egyértelmű módon határozza meg a többszörözésnek és a nyilvánossághoz közvetítésnek a szerzői jogok jogosultját az Unióban megillető kizárólagos jogát, mivel e rendelkezések a többszörözési és nyilvánossághoz közvetítési jog magas szintű és egységes védelmét biztosító, harmonizált jogi szabályozást tesznek lehetővé, és a bennük foglalt jogok anyagi tartalma tekintetében teljes körű harmonizációt előírányzó intézkedésnek minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2019. július 29-i Funke Medien NRW ítélet, C-469/17, EU:C:2019:623, 35–38. pont). Ezenkívül, ami a 2001/29 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését illeti, annak szövegéből kitűnik, hogy e rendelkezés szintén egyértelműen meghatározza az ott említett, nyilvános terjesztéshez való kizárólagos jogot, mivel ez az intézkedés – a fent hivatkozott rendelkezésekhez hasonlóan – az abban foglalt jog anyagi jogi tartalma tekintetében teljes körű harmonizációt előírányzó intézkedésnek minősül.
- 48 Ami azt a kérdést illeti, hogy e rendelkezések alkalmazandók-e az olyan iparművészeti alkotásokra, mint az alapügy tárgyát képező DSW-szék, hozzá kell tenni, hogy a Bíróság már kimondta, hogy ahhoz, hogy az ilyen teljesítmény a 2001/29 irányelv értelmében vett „műnek” minősüljön, két együttes feltételnek kell teljesülnie. Egyrészt az érintett teljesítménynek eredetinek kell lennie abban az értelemben, hogy az a szerző saját szellemi alkotása. Másfelől a 2001/29 irányelv értelmében vett „műnek” való minősítés azon elemekre korlátozódik, amelyekben e szellemi alkotás megnyilvánul (2018. november 13-i Levola Hengelo ítélet, C-310/17, EU:C:2018:899, 35–37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 49 Amennyiben valamely iparművészeti alkotás a jelen ítélet előző pontjában említett jellemzőkkel rendelkezik, és így műnek minősül, e minőségében ezen irányelvnek megfelelően szerzői jogi védelemben kell részesíteni (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy amennyiben a 2001/29 irányelvben előírt anyagi jogi feltételek teljesülnek, és különösen, ha az olyan iparművészeti alkotás, mint amelyről az alapügyben szó van, ezen irányelv értelmében „műnek” minősíthető, az irányelv rendelkezései alkalmazandók.
- 51 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik az olyan helyzet, amelyben egy társaság a valamely tagállamban forgalmazott iparművészeti alkotás szerzői jogi védelmét igényli, amennyiben az a 2001/29 irányelv értelmében „műnek” minősíthető.

A második, a harmadik és a negyedik kérdésről

- 52 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködés keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében a Bíróságnak adott esetben át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a per tárgyára figyelemmel szükséges (2024. április 30-i M. N.(EncroChat) ítélet, C-670/22, EU:C:2024:372, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 53 Amint azt a főtanácsnok indítványának 22. pontjában lényegében megjegyezte, a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapeljárásban a vitatott magatartás abban áll, hogy a Kwantum a Vitát megillető szerzői jogot sértő teljesítményeket – nevezetesen egy szék példányait – forgalmazza, így a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja, valamint 4. cikkének (1) bekezdése bír relevanciával, amely a mű szerzője számára kizárólagos jogot biztosít e mű többszörözésére, illetve terjesztésére. Ezzel szemben az iratokból nem derül ki, hogy e magatartás a mű ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett nyilvánossághoz közvetítésének minősülne.
- 54 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy az együttesen vizsgálandó második, harmadik és negyedik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a Charta 17. cikkének (2) bekezdésével és 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell-e értelmezni a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját és 4. cikkének (1) bekezdését, hogy azokkal ellentétes, ha a tagállamok a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyossági kritériumot alkalmazzanak olyan iparművészeti műalkotások tekintetében, amelyek származási országa harmadik ország és amelyek szerzője harmadik ország állampolgára.
- 55 E kérdések megválaszolásához először is meg kell határozni, hogy a fent hivatkozott rendelkezések alkalmazandók-e az olyan iparművészeti alkotásokra, amelyek származási országa harmadik ország, vagy amelyek szerzője harmadik ország állampolgára, másodsor pedig azt, hogy e rendelkezésekkel ellentétes-e a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyosság kritériumnak a nemzeti jogban történő alkalmazása.
- 56 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést általában önállóan és egységesen kell értelmezni az egész Unióban, és ezen értelmezést e rendelkezés szövegét, azon kontextust, amelybe illeszkedik, valamint azon szabályozás céljait figyelembe véve kell keresni, amelynek az részét képezi (2020. szeptember 8-i Recorded Artists Acters ítélet, C-265/19, EU:C:2020:677, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 57 Elsőként, ami a 2001/29 irányelv 2. cikke a) pontjának és 4. cikke (1) bekezdésének szövegét illeti, meg kell jegyezni, hogy e rendelkezések szerint a tagállamok kizárólagos jogot biztosítanak a szerzők számára egyrészt műveik tekintetében a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözésnek, másrészt pedig műveik eredeti vagy többszörözött példányai adásvétellel vagy más módon megvalósuló nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve megtiltására vonatkozóan.
- 58 E tekintetben meg kell állapítani, hogy e rendelkezések nem pontosítják kifejezetten, hogy a „mű” e rendelkezésekben szereplő fogalma magában foglalja-e az olyan iparművészeti műalkotásokat, amelyek harmadik országból származnak, sem pedig azt, hogy a „szerző” fogalma magában foglalja-e az ilyen művek harmadik országbeli állampolgár szerzőjét.
- 59 Ugyanakkor a Bíróság már kimondta – amint az a jelen ítélet 48. és 49. pontjában megállapításra került –, hogy amennyiben valamely teljesítmény a 2001/29 irányelv értelmében „műnek” minősíthető, e minőségében ezen irányelvnek megfelelően szerzői jogi védelemben kell részesíteni, az irányelv ugyanis nem ír elő a szóban forgó mű származási országára vagy a szerzőjének állampolgárságára vonatkozó feltételt.

- 60 Másodsorban, ami azon szövegkörnyezetet illeti, amelybe e rendelkezések illeszkednek, először is – a jelen ítélet 44. és 45. pontján kifejtettekre tekintettel – meg kell állapítani, hogy a 2001/29 irányelv hatályának területi szempont alapján történő meghatározásával az uniós jogalkotó e művek származási országától vagy szerzőjük állampolgárságától függetlenül szükségszerűen figyelembe vette az összes olyan művet, amelynek védelmét az Unió területén igénylik.
- 61 Másodszor meg kell állapítani, hogy a szerzői jogra vonatkozó harmonizált jogszabályok közül néhány különös szabályozást ír elő azon művek tekintetében, amelyek a Berni Egyezmény értelmében vett származási országa harmadik ország, és amelyek szerzője nem valamely tagállam állampolgára. Így a 2006/116 irányelv, különösen a 7. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamokban az ilyen művek számára biztosított szerzői jogi védelmi idő legkésőbb a származási ország védelmi idejének megszűnésekor megszűnik, anélkül hogy ez az idő az ezen irányelvben meghatározott időt meghaladná. Márpedig, amint azt a Vitra hangsúlyozza, az ilyen szabályozás, amely kifejezetten a harmadik országból származó szerzők jogainak és műveik védelmére vonatkozik, értelmetlen lenne, ha a szóban forgó művek védelmét nem biztosítaná a 2001/29 irányelv.
- 62 Harmadsorban a jelen ítélet 60. pontjában ismertetett értelmezés megfelel a 2001/29 irányelv céljainak.
- 63 E tekintetben először is, amint azt ezen irányelv (6) preambulumbekkezdése kimondja, az irányelv célja többek között a védelem szintje tekintetében a jelentős különbségeknek, és ezáltal a szerzői jogi tartalmú, vagy ezen alapuló szolgáltatások és termékek szabad mozgása akadályozásának, végső soron pedig a belső piac széttöredezésének és a jogszabályok inkoherenciájának elkerülése, mivel ugyanezen irányelv (9) preambulumbekkezdése szerint a szerzői jog harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia. Márpedig ez a célkitűzés sérülne, ha a 2001/29 irányelv az Unióban csak azon művek szerzői jogi védelmét szabályozná, amelyek valamely tagállamból származnak, vagy amelyek szerzője valamely tagállam állampolgára.
- 64 Másodszor, a 2001/29 irányelv (15) preambulumbekkezdése értelmében az irányelv egyben számos, a WCT-ből eredő nemzetközi kötelezettség végrehajtását is szolgálja. E tekintetben a TRIPS-megállapodás 9. cikke (1) bekezdésének és a WCT 1. cikke (4) bekezdésének megfelelően az Uniónak be kell tartania egyrészt a Berni Egyezmény 1–21. cikkét, amint az a jelen ítélet 40. pontjában szerepel, valamint ezen egyezmény függelékében foglaltakat. Márpedig ezen egyezmény 5. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy az ezen egyezmény által védett művek tekintetében a szerzők – a mű származási országa kivételével – az ezen egyezménnyel létrehozott Unió valamennyi országában azokat a jogokat élvezik, amelyeket a vonatkozó törvények a belföldieknek most vagy a jövőben biztosítanak.
- 65 Ily módon, amint arra a főtanácsnok indítványának 30. pontjában rámutatott, ellentétes lenne az Unió azon nemzetközi kötelezettségeivel, amelyeket a 2001/29 irányelv hajt végre a szellemi tulajdon területén, ha ezen irányelv harmonizálná a szerzői jogot azon művek tekintetében, amelyek származási országa valamely tagállam, vagy amelyek szerzője tagállami állampolgár, miközben a tagállamok belső jogára bízná az azon művekre alkalmazandó jogi szabályozás meghatározását, amelyek származási országa harmadik ország, vagy amelyek szerzője harmadik ország állampolgára.

- 66 Ezért meg kell állapítani, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját és 4. cikkének (1) bekezdését alkalmazni kell a harmadik országokból származó olyan iparművészeti műalkotásokra, amelyek szerzői harmadik országok állampolgárai.
- 67 Ami azt a kérdést illeti, hogy e rendelkezésekkel ellentétes-e, ha a tagállamok a nemzeti jogukban a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyossági kritériumot alkalmaznak az olyan iparművészeti alkotások tekintetében, amelyek származási országa harmadik ország és amelyek szerzője harmadik ország állampolgára, a jelen ítélet 57. pontjában felidézésre került, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja és 4. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok kizárólagos jogot biztosítanak a szerzők számára műveik többszörözésének, illetve nyilvános terjesztésének engedélyezésére vagy megtiltására vonatkozóan. Ezenkívül, amint az a jelen ítélet előző pontjából kitűnik, e rendelkezések a harmadik országokból származó olyan iparművészeti műalkotásokra is alkalmazandók, amelyek szerzői ezen országok állampolgárai.
- 68 Márpedig egyrészt ezen anyagi jogi viszonyossági kritérium valamely tagállam általi alkalmazása nemcsak hogy ellentétes lenne az említett rendelkezések szövegével, amint azt a főtanácsnok indítványának 53. pontjában hangsúlyozta, hanem megkérdőjelezné ezen irányelv célját is, amely a szerzői jog harmonizációja a belső piacon. Az említett kritérium alkalmazása következtében ugyanis előfordulhatna, hogy a harmadik országokból származó iparművészeti műalkotásokat a különböző tagállamokban eltérő módon kezelik a tagállam és a harmadik ország közötti kétoldalú egyezmény rendelkezései alapján.
- 69 Másrészt mindenesetre, mivel a jelen ítélet 66. pontjában említett szellemi tulajdonjogok a Charta 17. cikkének (2) bekezdése alapján védelemben részesülnek, e jogok gyakorlása a Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően csak a törvény által, valamint e jogok és szabadságok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- 70 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában szereplő anyagi jogi viszonyossági kritérium valamely tagállam általi alkalmazása ilyen korlátozásnak minősülhet, amennyiben ezen alkalmazás alkalmas arra, hogy megfossza e jogok esetleges jogosultját azok élvezetétől és gyakorlásától a belső piac egy részén, azaz az e kikötést alkalmazó tagállam területén.
- 71 Amint az a Charta 52. cikkének (1) bekezdéséből következik, az ilyen korlátozást törvénynek kell előírnia.
- 72 E tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy amennyiben valamely uniós jogszabály harmonizálja a szerzői jog védelmét, kizárólag az uniós jogalkotó, és nem a nemzeti jogalkotók feladata annak meghatározása, hogy korlátozni kell-e e jog biztosítását az Unióban olyan művek tekintetében, amelyek harmadik országból származnak, vagy amelyek szerzője harmadik ország állampolgára (lásd ebben az értelemben: 2020. szeptember 8-i Recorded Artists Actors Performers ítélet, C-265/19, EU:C:2020:677, 88. pont).
- 73 A 2001/29 irányelv elfogadásával ugyanis az uniós jogalkotó az érintett területen a korábban a tagállamokat megillető hatásköröket gyakorolta. Így ezen irányelv alkalmazási körében úgy kell tekinteni, hogy az Unió lépett a tagállamok helyébe, amelyek már nem rendelkeznek hatáskörrel a Berni Egyezmény releváns előírásainak végrehajtására (2012. április 26-i DR és TV2 Danmark ítélet, C-510/10, EU:C:2012:244, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 74 A jelen ügyben, amint arra a főtanácsnok az indítványának 40. pontjában lényegében rámutatott, az uniós jog jelenlegi állapotában a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja, a 4. cikkének (1) bekezdése és ezen irányelv egyetlen más rendelkezése sem tartalmaz a jelen ítélet 70. pontjában említetthez hasonló korlátozást.
- 75 Egyébként igaz, hogy a 2001/29 irányelv csupán a szerzői jog és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak harmonizációjára irányul, mivel számos rendelkezése az uniós jogalkotó azon szándékát tükrözi, hogy mérlegelési mozgásteret biztosítson a tagállamok részére a végrehajtása tekintetében (2019. július 29-i Funke Medien NRW ítélet, C-469/17, EU:C:2019:623, 34. pont; 2019. július 29-i Spiegel Online ítélet, C-516/17, EU:C:2019:625, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 76 Mindemellett a Bíróság azt is kimondta, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikkében foglalt, az ezen irányelv 2–4. cikkében szereplő kizárólagos jogok alóli kivételek és korlátozások felsorolása kimerítő jellegű, ellenkező esetben sérülne a szerzői jog és szomszédos jogok ezen irányelv által megvalósított harmonizációjának hatékony érvényesülése, valamint a jogbiztonság célkitűzése, továbbá az e kivételek és korlátozások végrehajtása során a koherencia követelménye (2019. július 29-i Funke Medien NRW ítélet, C-469/17, EU:C:2019:623, 56., 62. és 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig az uniós jog jelenlegi állapotában ezen 5. cikk nem tartalmaz a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában szereplő anyagi jogi viszonyossági kritériumhoz hasonló korlátozást.
- 77 A 2001/29 irányelv tehát e tekintetben különbözik a szerzői jogi harmonizációt célzó, többi olyan eszköztől, amelyet az uniós jogalkotó ezen egyezmény rendelkezéseinek megfelelően fogadott el.
- 78 Közelebbről, az említett egyezmény többek között meghatározott kivételeket ír elő az iparművészeti műalkotásokra, a védelmi időre és a követő jogra vonatkozóan, amelyek értelmében az ezen egyezményben részes feleknek lehetőségük van arra, hogy anyagi jogi viszonyossági kritériumot alkalmazzanak, és így ezen egyezmény 5. cikke (1) bekezdésének megfelelően nem kötelesek nemzeti elbánást alkalmazni.
- 79 Márpedig, noha az uniós jogalkotó úgy határozott, hogy a Berni Egyezmény 7. cikke (8) bekezdésének, illetve 14ter. cikke (2) bekezdésének megfelelően anyagi jogi viszonyossági kritériumot alkalmaz egyrészt a 2006/116 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében a védelmi idő tekintetében, másrészt a 2001/84 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében a követő jog tekintetében, ugyanezen jogalkotó a 2001/29 irányelvbe és az uniós jog egyetlen más rendelkezésébe sem iktatott az ezen irányelv 2. cikkének a) pontjában és 4. cikkének (1) bekezdésében a szerzők számára biztosított kizárólagos jogokat korlátozó intézkedést olyan anyagi jogi viszonyossági kritérium formájában, mint amelyet a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondata ír elő. E tekintetben, amint az a jelen ítélet 72. pontjában kifejtésre került, a Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően kizárólag e jogalkotó, nem pedig a nemzeti jogalkotók feladata, hogy uniós jogalkotás útján előírják, hogy az Unióban korlátozni kell-e a 2. cikk a) pontjában és a 4. cikk (1) bekezdésében szereplő jogok biztosítását (lásd ebben az értelemben: 2020. szeptember 8-i Recorded Artists Actors Performers ítélet, C-265/19, EU:C:2020:677, 88. és 91. pont).
- 80 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második, a harmadik és a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját és 4. cikkének (1) bekezdését a Charta 17. cikkének (2) bekezdésével és 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy az uniós jog jelenlegi állapotában e rendelkezésekkel ellentétes, ha a tagállamok

a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyossági kritériumot a nemzeti jogukban olyan iparművészeti műalkotások tekintetében alkalmazzák, amelyek származási országa harmadik ország és amelyek szerzője harmadik ország állampolgára. A Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően kizárólag az uniós jogalkotó feladata, hogy uniós jogszabályban rendelkezzen arról, hogy az Unióban korlátozni kell-e az e 2. cikk a) pontjában és 4. cikk (1) bekezdésében foglalt jogok biztosítását.

Az ötödik kérdésről

- 81 Az ötödik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az uniós jog rendelkezéseitől eltérve alkalmazzák a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyossági kritériumot egy olyan mű tekintetében, amelynek származási országa az Amerikai Egyesült Államok.
- 82 Az EUMSZ 351. cikk első bekezdése értelmében az egyrésről egy vagy több tagállam, másrésről egy vagy több harmadik állam által egymás között 1958. január 1. előtt, illetve a csatlakozó államok esetében a csatlakozásukat megelőzően kötött megállapodásokból eredő jogokat és kötelezettségeket a Szerződések rendelkezései nem érintik.
- 83 Amint azt a Bíróság már megállapította, a Berni Egyezmény az EUMSZ 351. cikk értelmében a nemzetközi egyezmény jellemzőivel rendelkezik (2012. február 9-i Luksan ítélet, C-277/10, EU:C:2012:65, 58. pont).
- 84 Az EUMSZ 351. cikk első bekezdésének az a célja, hogy a nemzetközi jog elveinek megfelelően egyértelművé tegye, hogy a Szerződés alkalmazása nem érinti az érintett tagállam azon kötelezettségvállalását, hogy tiszteletben tartsa harmadik államoknak a csatlakozását megelőző megállapodásból eredő jogait, valamint hogy teljesítse az abból következő kötelezettségeit (2012. február 9-i Luksan ítélet, C-277/10, EU:C:2012:65, 61. pont).
- 85 E tekintetben a második, a harmadik és a negyedik kérdésre adott válaszra tekintettel meg kell állapítani, hogy a tagállamok már nem hivatkozhatnak a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyossági kritérium alkalmazásának lehetőségére, még akkor sem, ha ez az egyezmény 1958. január 1. előtt lépett hatályba.
- 86 Ugyanis, amint az a Bíróság ítélezési gyakorlatából kitűnik, amennyiben a tagállam által a csatlakozását megelőzően kötött nemzetközi megállapodás – mint a jelen ügyben is – lehetővé teszi e tagállam számára, hogy az uniós joggal ellentétes intézkedést fogadjon el, anélkül azonban, hogy erre kötelezné, a tagállamnak tartózkodnia kell az ilyen intézkedés elfogadásától (1995. március 28-i Evans Medical és Macfarlan Smith ítélet, C-324/93, EU:C:1995:84, 32. pont; 2012. február 9-i Luksan ítélet, C-277/10, EU:C:2012:65, 62. pont).
- 87 Abban az esetben továbbá, ha az uniós jog fejlődése miatt a tagállam által a korábbi nemzetközi egyezmény által kínált lehetőséggel összhangban hozott jogalkotási intézkedés az uniós joggal ellentétesnek bizonyul, az érintett tagállam nem hivatkozhat ezen egyezményre annak érdekében, hogy mentesüljön az uniós jogból később eredő kötelezettségek alól (2012. február 9-i Luksan ítélet, C-277/10, EU:C:2012:65, 63. pont).

- 88 Hozzá kell tenni, hogy a jelen ügyben a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének első mondata mérlegelési mozgásteret biztosít ezen egyezmény részes felei számára, előírva többek között, hogy az említett egyezménnyel létrehozott Unióhoz tartozó országok jogalkotó szervei jogosultak az iparművészeti műalkotásokra, a műszaki rajzokra és az ipari mintákra vonatkozó törvények alkalmazási területeinek szabályozására, továbbá, hogy rendezzék e műalkotások, rajzok és minták védelmének előfeltételeit.
- 89 Márpedig, amint azt a főtanácsnok indítványának 59–62. pontjában hangsúlyozta, először is e rendelkezés szövegéből nem tűnik ki, hogy az megtiltana a Berni Egyezményben részes államoknak, hogy olyan iparművészeti műalkotásokat részesítsenek szerzői jogi védelemben, amelyek e mű származási országában csak valamely különös szabályozás alapján, formatervezésiminta-oltalomként részesülnek védelemben. Másodszor az ilyen tilalom ellentétes lenne ezen egyezménynek – a „nemzeti elbánás” elvében és az anyagi jogi rendelkezéseiből eredő védelem minimális szintjében tükröződő – céljával, amely arra irányul, hogy a szerzők számára védelmet biztosítson a mű származási országán kívül. Végül harmadszor, az említett egyezmény 19. cikkéből mindenesetre kifejezetten következik, hogy annak rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy igényelni lehessen az említett egyezményben részes állam által jogszabályba iktatott kedvezőbb rendelkezés alkalmazását.
- 90 Ilyen körülmények között a tagállamok nem hivatkozhatnak a Berni Egyezmény 2. cikkének (7) bekezdésére annak érdekében, hogy mentesüljenek a 2001/29 irányelvből eredő kötelezettségek alól.
- 91 A fenti megfontolásokra tekintettel az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 351. cikk első bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy az uniós jog rendelkezéseitől eltérve alkalmazzák a Berni Egyezmény 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyossági kritériumot egy olyan mű tekintetében, amelynek származási országa az Amerikai Egyesült Államok.

A költségekről

- 92 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik az olyan helyzet, amelyben egy társaság a valamely tagállamban forgalmazott iparművészeti alkotás szerzői jogi védelmét igényli, amennyiben az az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv értelmében „műnek” minősíthető.**
- 2) **A 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontját és 4. cikkének (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikkének (2) bekezdésével és 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben**

a következőképpen kell értelmezni:

az uniós jog jelenlegi állapotában e rendelkezésekkel ellentétes, ha a tagállamok az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló, 1886. szeptember 9-én Bernben aláírt egyezmény (1971. július 24-i párizsi szerződés) 1979. szeptember 28-án módosított változata 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyossági kritériumot a nemzeti jogukban olyan iparművészeti műalkotások tekintetében alkalmazzák, amelyek származási országa harmadik ország és amelyek szerzője harmadik ország állampolgára. Az Alapjogi Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően kizárólag az uniós jogalkotó feladata, hogy uniós jogszabályban rendelkezzen arról, hogy az Unióban korlátozni kell-e az e 2. cikk a) pontjában és 4. cikk (1) bekezdésében foglalt jogok biztosítását.

- 3) Az EUMSZ 351. cikk első bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy az uniós jog rendelkezéseitől eltérve alkalmazzák az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló, 1886. szeptember 9-én Bernben aláírt egyezmény (1971. július 24-i párizsi szerződés) 1979. szeptember 28-án módosított változata 2. cikke (7) bekezdésének második mondatában foglalt anyagi jogi viszonyossági kritériumot egy olyan mű tekintetében, amelynek származási országa az Amerikai Egyesült Államok.**

Aláírások